

'De vos weet van alles, maar de egel weet één groot iets.' Met deze spreuk deelde Isaiah Berlin grote schrijvers en denkers in. Plato, Dante en Dostojevski zijn egels. Zij zien de wereld als één geheel. Aristoteles, Erasmus en Poesjkin zijn vossen: pluralisten die een veelheid zien. Maar hoe zat het met een van de allergrootsten? LevTolstoj, was hij nu een egel of een vos?

Die vraag behandelt Berlin in *De egel en de vos*. In zijn zoektocht naar het antwoord bespreekt hij de thema's van Oorlog en vrede: de vrijheid van de mens, de werking van de geschiedenis, de macht van mannen als Napoleon en de invloed van een slecht getimede verkoudheid.

Aansprekend, scherp geschreven en rijk aan ideeën: geen wonder dat dit essay uitgroeide tot Berlins beroemdste tekst. Wie dit leest, vraagt zich zeker af: wat ben ik zelf, een egel of een vos?

'De vos weet van alles, maar de egel kent één groot iets.'

Geleerden zijn het niet eens over de interpretatie van deze schimmige woorden, die misschien niet meer betekenen dan dat de vos, ondanks al zijn sluwheid, het onderspit delft tegen de enige verdediging van de egel. Maar vatten we zefiguurlijk op, dan zijn deze woorden een beschrijving van een van de meestfundamentele onderlinge verschillen tussen schrijvers en denkers — misschien zelfs tussen mensen in het algemeen.

Isaiah Berlin (1909-1997) was de belangrijkste Britse intellectueel van zijn generatie. Hij werd geboren in Riga, maakte de Russische Revolutie mee in Sint-Petersburg en leefde daarna in Engeland, waar hij hoogleraar politieke filosofie werd aan Oxford. *De egel en de vos* is zijn beroemdste essay.

Thomas Heij (1989) is filosoof, redacteur en vertaler. Eerder verschenen bij *svw uitgevers zijn vertalingen van *De Jefferson Bijbel* (2016) Francis Bacons *Nieuw-Atlantis* (2018) en Margaret Cavendish' *De stralende wereld* (2018)